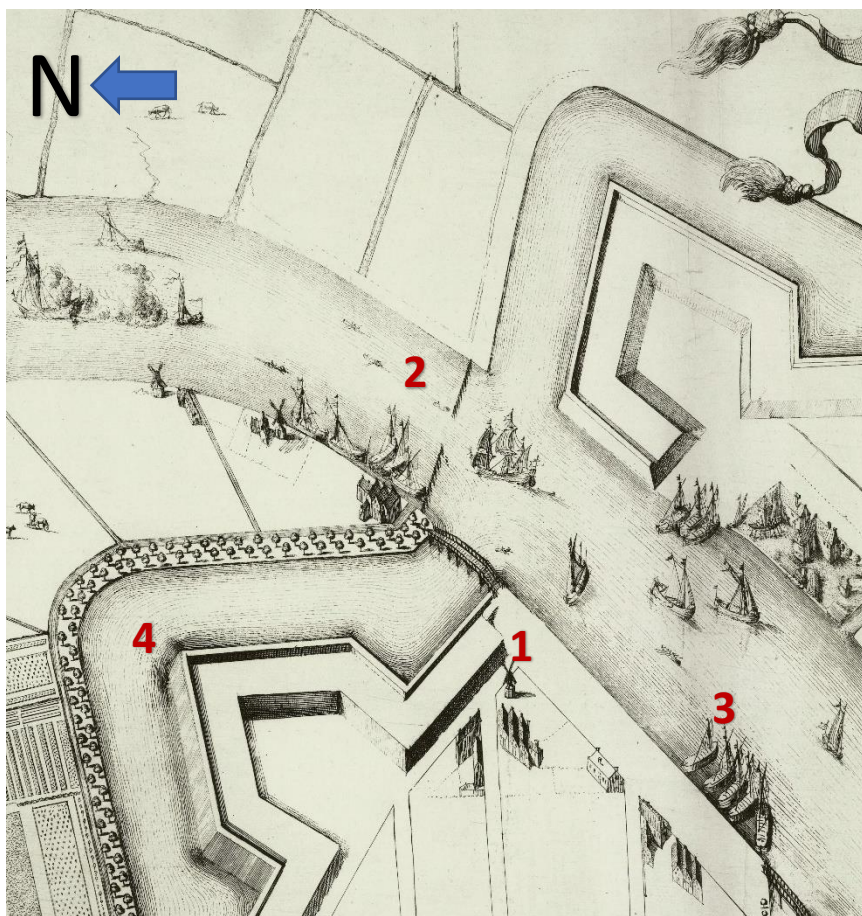

Vrouwehek en Noorderboom

Locatie: kruising Friese Varkensmarkt/Prinsen Bolwerk

NL-HlmNHA_51001152(_01) ; R. de Hooghe ; 1688 ; Uitsnede Vrouwenheek en omgeving

1. Vrouwenheek
2. Noorderboom
3. Spaarne
4. Kloppersingel

NL-HlmNHA_53000196_M ; H. Spilman ; 1762 ; Gezicht richting zuid over Noorder Buiten Spaarne

DSC_00016391 ; AV ; 22-7-2018 ; Vergelijkbare situatie als prent links

NL-HlmNHA_53500553 ; J. Pannebakker ; ? ; Gezicht op het Vrouwehek en het Fortuin richting oost. Datum is onduidelijk. De aan de molen grenzende bebouwing ziet er heel anders uit dan de aangrenzende bebouwing op prenten van VOOR de brand in 1830. Dus is deze prent mogelijk van na 1831, het jaar van de herbouw van de molen. DSC_00014977 ; AV ; 15-5-2018 ; Vergelijkbare situatie als op de afbeelding links. Er passeert net een zeilboot, waarvoor Prinsenbrug net geopend is

NL-HlmNHA_53001020_K ; C. van Noorde, 1764 ; Spaarne, oostoever pal ten noorden van de spoorbrug ong. t.p.v. het huidige stadsstrand De Oerkap. Ook ong. t.p.v. een kleine eeuw eerder de tuin, buitenhuis, tekenschool en steenwerf van Romeyn de Hooghe. In 1764 onderdeel van het Harmen Jansveld. Gezicht richting noord op het Noorder Buiten Spaarne. In het midden van het water de Noorderboom. Het talud rechts van het midden is de binnenkant van het geheel verdwenen bolwerk aldaar.

De poort heeft vele verschillende namen gehad: Vrouwehek, ook geheten Goe(de) Vrouwehek, Amsterdamsche Waterpoort of Friese Hek. De namen Vrouwehek of Goe Vrouwehek stammen mogelijk af van een algemeen uithangteken "de GoeVrou" of "het vrouwtje zonder hoofd". De oostelijke toren van de Catharijnepoort heette Goe Vroutoren. Momenteel staat hier bovenop de Adriaan. De naam Friese hek houdt verband met de naam van de spaarneoever ten zuiden van het Vrouwehek: nl. Friese Varkensmarkt(Fries staat hier voor West Friesland). Het Vrouwehek was een zeer eenvoudige doorgang, die moet dateren uit de tijd van de bouw van de vestingwerken in de zeventiger jaren van de 17^e eeuw(1672 ?). Verder is er eigenlijk geen informatie te vinden over het Vrouwehek. De sloopdatum valt niet te achterhalen. Het lijkt logisch, dat het verdwenen is bij de

aanleg van de Wandeling in 1821. De laatst gedateerd prent, die ik heb kunnen vinden, dateert uit 1815.

Het Vrouwehek heette ook wel Amsterdamsche Waterpoort. Dit kan voor verwarring zorgen, want de poort direct ten westen van de Catharijnepoort heette ook Amsterdamsche Waterpoort. Deze poort bij de Catharijne poort is op de kaart van Wils uit 1646 duidelijk zichtbaar. Mogelijk dat deze naam is overgegaan op de nieuwe poort (Vrouwehek) in de nieuwe vestingwerken, die eveneens toegang gaf tot de westoever van het Noorder Buiten Spaarne.

Ten noordoosten van de poort lag de Noorderboom in het Spaarne. Deze liep vanaf de singelkant van de brug van het Vrouwehek naar de andere kant van het water. Hierdoor werd de doorvaart opening verkleind en tegelijk met het openen en sluiten van de landpoorten kon deze nauwe opening ook geopend en gesloten worden. Hiervoor had men ook een luidklok. Volgens HaarlemsDagblad werd in 1866 de Noorderboom verwijderd en was de luidklok ook niet meer nodig. Over de Noorderboom is nul komma nul informatie te vinden, terwijl hij net zo belangrijk was als een landpoort. Als ik de sloopdata van overige muren en poorten in oenschouw nemen is de Noorderboom mogelijk al een aantal jaren eerder dan 1866 verdwenen. Wel is de Noorderboom terug te vinden op een aantal 18^e eeuwse tekeningen van Cornelis van Noorde. Zie bibliografie (Sliggers, 1982).

NL-HlmNHA_53001072_K ; W.J. Boogaard ; 1855 ; Van l.n.r. : Jonge Willem(Waardermolen), De Hoop of Anker, poldermolen De Veer en paltrokmolen(houtzaagmolen) De Keyzer, Op de voorgrond de Noorderboom

DSC_00016380 ; AV ; 22-7-2018 ; Vergelijkbare situatie als op prent links

Bibliografie kort

(Allan, 1973, herdruk van boek uit 1874) (Broek, 1991) (Damme, 1909) (HaarlemsDagblad, 1941) (Kurtz, et al., 1999) (Sliggers, 1982) (Sliggers, et al., 1987)

Bibliografie uitgebreid

Allan, F. 1973, herdruk van boek uit 1874. *Geschiedenis en beschrijving van Haarlem van de vroegste tijden tot op onze dagen, Eerste deel.* Haarlem : Boekhandel H. Coebergh, 1973, herdruk van boek uit 1874. Vol. Eerste deel.

Broek, A.M. van den. 1991. Een serie Haarlemse stadspoortprenten van de kunstenaar Jan Pannebakker. *Haarlem Jaarboek 1990.* 1991, Historische Vereniging Haarlem.

Damme, A. van. 1909. *Oud-Haarlem; Uithangteekens, Gevelsteen en Molens te Haarlem van 1470 - 1668.* Haarlem : Ruijgrok & Co., 1909.

HaarlemsDagblad. 1941. Over boomen en boomklokken te Haarlem. *Haarlems Dagblad.* 22 November 1941, p. 1.

Kurtz, G.H. en Temmink, J.J. 1999. *De straat waarin wij wonen.* Haarlem : Schuyt & Co, 1999. ISBN 90 6097 454 9.

Sliggers, B. 1982. *Het schetsboek van Cornelis van Noorde.* Haarlem : Schuyt en Co, 1982. ISBN 90 6097 147 7.

Sliggers, B.C. (Redactie) en Haarlem, Historische Werkgroep. 1987. *De loop van het Spaarne.* Haarlem : Schuyt & Co, 1987. ISBN 90 6097 221 X.